

~~Platz~~
~~Dubl m~~

a. A.: 4 an Ff 3025 (Ff 2198)

m. Pom. Vg 1642^a

Q-K.

Z

J. q. 299.

PROPOSITIONES
DE VERA, REALI ET SUB-
stantiali presentia Corporis & Sanguinis IESV
Christi in Sacramento Altaris, de quibus Deo Pa-
tre per Christum verum liberatorem nostrum, vir-
tute Spiritus sancti dante & gubernante, Præside
reuerendo & clarissimo viro, D. Andrea Musculo,
S. Theologiae Doctore et Professore Academiae Fran-
cofordianae, & Ecclesiarum Marchiae Superinten-
dente generali, pro licentia accipiendi gradum
Doctorem in Theologia, in publica
disputatione responde-
runt,

D. Christophorus Cornerus, S. Theolo-
giae Professor.
D. Christophorus Albinus, Hebraeae lin-
guae Professor.
D. Ioannes Hedericus.
D. Thomas Brendike.

Die X. Septembris.

Francofordiae ad Oderam, Anno 1573.

PROPOSITIONES

DE VERBA RATIONALIA

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

PROPOSITIONES
DE VERA, REALI ET SUB-
stantiali presentia Corporis & Sanguinis I E-
SU Christi in Sacramento Altaris.

VT extet publicum testimonium nos in Ecclesia no-
stra retinere formam sanorum verborum, quibus
Christus usus est in coenae institutione: atque ut bonis
& pijs doctrinae sanae ministris, & de praesentia Christi
in sacra synaxi recte sentientibus planum fiat, nos idem
cum ipsis sentire, & ex animo abhorrere a Sacramenta-
riorum & Calvinistarum veterum & recentiorum pra-
uis atque blasphemis dogmatibus, suscepimus in hac dis-
putatione & examine publico virorum doctorum, li-
centiam accipiendi gradum Doctorum in Theologia
a nobis petentium, defensionem verae, realis & subs-
tantialis praesentiae corporis & sanguinis Dei & Ma-
riae Filij in Sacramento Altaris.

I.

Ac primum omnium improbamus sinistram &
vanam, Calvinistis non parum patrocinantem opinio-
nem quorundam, qui ut Ecclesiae tranquillitati & con-
cordiae consulere velle videantur, humana adducti sa-
pientia plausibiliter quidem, sed non sine periculo a-
mittendae veritatis institutionis coenae sacrae arbitran-
tur, & affirmant controuersiam hanc sacramentariam
nihil articulis fidei, aut Ecclesiae symbolis derogare: &
idcirco censent male eos facere, qui contradicendi stu-
dio diuersum sentientibus sese opponunt, & lites in Ec-
clesia mouent de rebus non adeo necessarijs, & in qui-

bus debeant esse sententiæ liberae, & quemlibet posse
absq; fidei & salutis periculo, quam velit pro arbitrato
suo amplecti atq; sequi sententiam & opinionem.

II.

Nos vero non rationis iudicio, neq; nudis opinio-
nibus, sed verbi Dei autoritate in contrariam sententi-
am vocati, statuimus hanc ipsam controuersiam de coe-
na dominica omnino pertinere ad articulum fidei no-
stræ, & symboli secundam partem, quæ est de incarna-
tione filij Dei, deq; ea pie & sobrie differendum esse,
Nam destructio sublatoq; vero & sano intellectu ver-
borum Christi $\chi\lambda\tau\omicron\varsigma\ \tau\omicron\ \xi\mu\tau\omicron\upsilon\varsigma$, & alio eoq; peregrino sim-
plicibus & significantibus verbis, quibus Dominus in
coenæ institutione vsus fuit, afficto & assumpto, euerti-
tur simul totum hoc mysterium fide adorandum.

III.

Qui ergo pie secundum scientiam zelo se furorib;
bus Calvinistarum acriter opponunt, ij nobis bene re-
cteque facere, & bonam in Ecclesia Dei mereri laudem,
neq; vllum dare scandalum, neq; Israel em conturbare
videntur, sed re ipsa testatum facere, se foederis eorum
societatem fugere, neq; horrendos errores tacendo
conniundoq; approbare velle.

III.

Non enim ij leues & tollerabiles errores, sed ipfis-
simas hæreles Nestorij & Euty chis multis seculis antè
damnatas, & ex Ecclesiis eiectas atq; explosas denuo
renouatas in eadem reuocant & introducunt.

V.

Nam dum praua & impia imaginatione fascinati
docent Christum secundum humanam naturam certo
loco

loco in caelo circumscriptum & alligatum, in eoq; vsq;
ad tempora restitutionis omnium mansurum esse, fit vt
veram, realem & substantialem Dei & Mariae filij prae-
sentiam in coena pernegent, separent atq; diuellant dus-
arum naturarum vnionem ab ipso conceptionis exor-
dio, nullo vnquam seculo separabilem.

VI.

Quin & de errore in errorem prolapsi, Trinitate
in vnitate substantiae Dei sublata, quaternitatem con-
stituunt.

VII.

Nam Christus Deus & homo, Dei & Mariae filius,
in vna hypostasi, non in duab. subsistens, vbicunq; est,
ibi quoq; est Deus & homo, totus & integer Christus.

VIII.

Dato enim vno loco in quo Deus esse, homo au-
tem non esse dicatur, diuisa est irrefragabiliter persona;
quae vbicunq; est, inseparabilis est, constans tota & in-
tegra ex vnitione humanae & diuinae naturae.

IX.

Orthodoxa itaq; & Catholica fide edocui retine-
mus vnionem hanc adorandam, ab vtero matris inse-
parabilem: & credimus inconcussa & indubitata fide
totum Christum esse in vtero virginis, in horto, in cru-
ce, in sepulchro, in caelo & in terris, et sic consequenter
in coena sacra.

X.

Et ea pietate constanter negamus filium hominis
caelo capi, eiq; inclusum & certo loco alligatum teneri,
qua impietate coenae dominicae hostes hoc ipsum affir-
mant: & indubitanter asserimus, Christum filium Dei

A 3 & Ma-

& Mariæ simul & semel, & quidem in momento oculi
in diuersis & singulis locis, vbicunq; voluerit esse, præ-
sentem esse totum & integrum, secundum vtramq; na-
turam in vna hypostasi subsistentem.

XI.

In hac orthodoxa confessione firmi consistentes,
& verbo Dei edocti non veremur affirmare, cum idi-
omata humanæ naturæ nostræ angustiora sint, quam vt
mirabili & rationi incomprehensibili vnioni duarum
naturarum respondeant & conueniant per omnia, fili-
um Dei in vtero virginis, in vnione personali, præter
proprietas naturæ humanæ, alias quoq; præter natu-
rales in eam assumisse, vt sit vnus Christus, vnus Me-
diator & Saluator, in vna persona Deus & homo, secū-
dum vtramq; naturam, totus & integer Christus, Dei
& Mariæ filius præsens suæ Ecclesiæ, præsens in cœna,
præsens vbic; suis in suo regno sibi à Patre tradito.

XII.

Ex hoc fundamento non est obscurum quam mi-
serè cœcutiant ignari rerum spiritualiū ij, qui eo quod
Filius Dei factus sit homo, & humanæ naturæ proprie-
tates habeat, harū consideratione ipsum certo in loco
rectè collocari, & cœlo capi, concludi; vt hominem
docent atq; contendunt, cum scientes nesciant, quòd fi-
lius Dei non tantum dicatur in scriptura conceptus &
natus ex Maria virgine, sed de Spiritu sancto concep-
tus, virtute altissimi obumbrante Mariæ. In qua sane
conceptione & obumbratione virtutis altissimi nihil
aliud ostendit & docet scriptura, quam supra commu-
nem formationem hominis, factam formationem in
vtero virginis ex Spiritu & virtute obumbrante, con-
ueni-

uenientem vnitioni inseparabili humane & diuinae naturae, adiectis praeternaturalibus idiomatibus, vt Deus & homo sit vnus Christus, Deus & homo in vna persona, naturis non diuisis aut separatis, in suo regno secundum utramque naturam ubique praesens.

XIII.

Sic ipsi assertionem physicae proprietatum humanae naturae fascinati gloriantur, de victoria nondum parta, & pijs recte de conceptione & unione naturarum Christi sentientibus illudunt, & mysterium hoc de conceptione ex Spiritu S. facta, & uirtute altissimi obumbrante, quasi in eo nihil omnino momenti sit, tacite calideque praetereunt.

XIIII.

Nos uero non duce ratione humanaeque sapientia, sed coelesti lumine illustrati, & uerbo Dei edocti, fide adoramus hanc mirabilem, coelestem & rationi atque iudicio creaturae rationalis absconditam conceptionem, formationem, & unionem duarum naturarum diuinae & humanae, & ubique scimus, ubique agnoscimus, totum & integrum Christum, neque eum in loco diuisum, neque altera natura ab altera separata quaerimus.

XV.

Hoc fundamento firmo & immoto, fide certa indubitataque credimus, credentes loquimur & testamur in coena sacratissima, a Dei & Mariae Filio instituta & celebrata, & quae celebratur atque celebrabitur in sancta Ecclesia usque ad consumationem seculi, uerum corpus & uerum sanguinem Iesu Christi, uere & substantialiter adesse & exhiberi fumentibus, cum illis rebus, quae uidentur pane & uino.

Et cre-

XVI.

Et credimus ipsum sicut in cœna prima, ita nunc quoque suum corpus & suum sanguinem extra omnem rationis coniecturam, mediante manu ministri, omnibus & singulis ad sacram synaxim accedentibus, dignis & indignis, licet sorte inæquali sumentibus, ut canit Ecclesia, porrigere.

XVII.

Confitemur quoque nitentes firmissima petra verbi in hac cœna non aliam nos carnem, quam quæ nata est ex Maria virgine, & passa in cruce, & resurrexit à mortuis, fide & ore percipere atque manducare.

XVIII.

Atque ut certam ex præmissis ponamus definitionem cœnæ dominicæ, dicimus, sacram synaxim esse actionem sacram, aut cultum diuinum à Christo institutum, in quo Christus ipse totus & integer secundum utramque naturam præsens, in terris præbet, suum corpus præsens, non absens, non remotum, non certo loco affixum in cœlo, verum, substantiale & naturale, & sanguinem suum verum in pane & vino sumentibus tam dignis, quam indignis, his quidem in iudicium, illis autem in testimonium applicationis remissionis peccatorum & alios salutes usus & fructus.

XIX.

Execramur quoque deprauatorum cœnæ philosophicas coniecturas & imaginationes de physica tantum conceptione & formatione Christi in utero virginis, & alias vanas ratiocinationes & dubitationes, quomodo Christus etiam secundum humanam naturam in tantum paruo corpore panis & vini esse possit: sed nos duce scriptu-

scriptura sacra, scimus nihil esse tam magnum, quin Deus sit maior, nihil tam paruum, quin Deus sit minor, nihil tam longum, quin Deus sit longior, nihil tam breue, quin Deus sit breuior, Iesus Christus verus Deus & homo, in vna persona inseparabiliter existens.

XX.

Et negligentes illorum philosophicas speculationes non veremur affirmare, etsi fortassis parum physice, attamen Theologicè, totum Christum & integrum, in vna persona esse posse in loco, secundum omnem modum philosophicum, circumscriptiue, definitiue & repletive.

XXI.

Ac sicut credimus, Christum non dissoluta vnione, neq; confusis naturarum proprietatibus fuisse in lapide & ianua clausa: sic tenemus quoq; Catholica fide, eius carmen & sanguinem esse in pane & vino.

XXII.

In hac simplici & vera fide aquiescimus, & eam reuerentiam, potentiam & efficaciam, simplicibus & claris Christi verbis, pro vt sonant, tribuimus, & fide oreq; indubitanter corpus & sanguinem eius percipimus.

XXIII.

Cum ergo ille, qui omnia potest, cui omnia cedunt, & extra cuius potentiam nihil est, dixerit in sua sacratissima coena, hoc est corpus meum; hic est sanguis meus: non patimur, neq; patiemur vnquam nos vllis verborum praestigijs hostium coenae, à simplici verborum sensu de vera & reali praesentia Christi abduci auertiq;.

XXIIII.

Ideoq; haec verba Christi secundum genuinum, verum & grammaticum sensum accipimus: neq; eis symbolicum

B

bolicum

holicum, denominatiuum, metonymicū, aut quemuis
alium sensum à sacramentarijs & caluinistis excogita-
tum & confictum, affingimus & affingi patimur.

XXV.

Curiosa autem ingenia modum & ordinem quaerentia, cum nemo sit qui verbis ea explicare, ac ne cogitatione quidem assequi possit, suae relinquimus impietati & blasphemae curiositati, salutisq; periculo non dubio.

XXVI.

Nam hoc magnum pietatis mysterium non est subiectum communi naturae ordini: sed ratio eius in virtute Christi est scientia in fide, causa in potestate, & effectus in voluntate eiusdem.

XXVII.

Sic vnio quoq; ipsa panis & corporis Christi est incomprehensibilis: quia non est personalis, neq; naturalis, neq; formalis, sed sacramentalis & supernaturalis.

XXVIII.

Non enim includitur corpus Christi in panem localiter, neq; modo naturali, sed praesens est realiter & substantialiter.

XXIX.

Neq; etiam verborum sono corpus Christi de caelo detrahitur, neq; nouum corpus fingitur: sed verum ac viuum Christi corpus statuitur in caena praesens realiter, substantialiter & naturaliter.

XXX.

Communicantes ergo firmissima fide percipimus, & ore manducamus verū corpus & verum sanguinem Christi, admirando & adorando tantummodo modo.

Multo

XXXI.

Multo minus imaginamur ullam corporis distractionem: neque dicimus hac arcana, præternaturali & corporali manducatione carnem Christi alterari in nobis, vel etiam coinquinari.

XXXII.

Ita pernegamus quoque Capernaiticam illam lanternam corporis Christi, & Icythicam cruoris Domini ingurgitationem.

XXXIII.

Similiter etiam non intelligimus præsentiam physicam, Geometricam aut Mathematicam, de paruitate aut magnitudine: sed sentimus in coena verum corpus & verum sanguinem Christi adesse supernaturali & cœlesti modo.

XXXIII.

Ideoque asserimus corpus Christi accipi & manducari non visibiliter, neque sensibiliter: fatemur quidem ambas res verè & substantialiter in coena adesse, panem & vinum sensibiliter & visibiliter, corpus vero & sanguinem Christi inuisibiliter & incomprehensibiliter.

XXXV.

Nec manducari communem panem, sed illū, cum quo verè & substantialiter adest & exhibetur uescentibus corpus Christi.

XXXVI.

Captiua ergo teneatur ratio humana & omnis intellectus sub fide & obedientia verborum Christi, & $\kappa\alpha\iota\ \tau\omicron\ \xi\eta\tau\omicron\mu$ verba Christi ut sonant accipiantur: immo taceat omnino mulier in Ecclesia, & digito compescat labellum philosophia, quiescant Plato & Aristoteles in hisce sacris mysterijs.

B 2

Re-

XXXVII.

Reuerenter quoque cum timore & tremore sentiamus de hoc mysterio, & dicamus cum Ecclesiae Hymno: ad firmandum cor syncerum sola fides sufficit: praestet fides supplementum sensuum defectui.

XXXVIII.

Digna ueneratione & haec uerba hymni amplectamur contra sacramentariorum blasphemos furores: Quod non capis, quod non uides, animosa firmat fides praeter rerum ordinem. Sub diuersis speciebus signis tantum & non rebus latent res eximia. Caro, cibus, sanguis, potus, manet tamen Christus totus sub utraque specie. A sumente non concisus, non contractus, nec diuisus integer accipitur. Sumit unus, sumunt mille, tantum iste, quantum illi, nec sumptus absumitur. Sumunt boni, sumunt mali, forte tamen inaequali uita vel interitus.

XXXIX.

Grata itaque mente cum Ecclesia sancta, ab ipso institutionis exordio agnoscamus ac celebremus hanc immensam bonitatem Filij Dei, quod sanctissimum suum corpus, & purissimum suum sanguinem, cum nostris corporibus multis modis pollutis, & horrendis infirmitatibus contaminatis coniungere non dedignatur.

XL.

Detestemur simul & veterum & nouorum sacramentariorum varias & multiplices glossas & interpretationes de signo, typo, figura & symbolo.

XLI.

Non enim potest inueniri locus ullus in scriptura, qui testetur Christum non adesse in coena, ut necesse sit ad allegorias, tropos & figuras confugere. Pro-

XLII.

Propriissime namq; Christus in coena loqui, neq;
vlla figurata locutione hunc sacro sanctum thesaurum
Ecclesiae suae inuoluere voluit.

XLIII.

Firmissima ergo & indubitata fide apprehendamus
haec clara & genuina verba Christi, in genuino sensu,
quem natura, vsitata Grammatica & certa ipsorum sig-
nificatio reddit.

XLIII.

Nec falsa esse possunt verba Christi, qui est ipsa ve-
ritas: sensus vero noster & intellectus, quem non affe-
rimus ex verbo, sed inferimus & attingimus potius,
potest nos fallere, vt sanè fallit.

XLV.

Id testantur tot sensus, & diuersissimae opiniones,
quot sunt capita sacramentariorum. Non enim de his
vnum, qui cum altero sentiat, & non potius diuersam
opinionem tueatur, inuenias.

XLVI.

Vnde facile iudicari potest ipsos agitari malo spirit-
tu, & iusto Dei iudicio confundi in sua sapientia, qua
ipsi coelestem sapientiam iudicant.

XLVII.

Propterea damnandus & fugiendus est quoq; pra-
uus nouorum Calvinistarum intellectus, qui contra cla-
ra & perspicua Christi verba, non verentur asserere
Christum quidem verè & substantialiter in coena, praesentem distribuere suum corpus & sanguinem sumen-
tibus, sed illud tamen ita longe absens, vt coelum à terra
distat: sicq; gratia & saluifica potentia in Ecclesia sparsa

animo & fide substantiam corporis & sanguinis absentis percipi, sed à corporali manducatione remotissimã.

XLVIII.

Hic est ultimus in sacro sanctam Filij Dei cœnam & blasphemus Spiritus ex tenebris suis egressus, & in angelum lucis speciosius reliquis sacramenti hostibus transformatus. Ideo timendum ne maiori quoq; applausu Ecclesias Christi suis sordibus contamineat: Sed Dei & Mariæ Filius autor preciosissimi thesauri Ecclesie reprimat horum & aliorum furores, & nunc Ecclesie thesaurum nobis & posteris nostris integrum, incorruptumq; benigniter conseruet & tueatur.

QVÆSTIONES.

- I. *An ascensio Christi ad cœlos quicquam derogat præsentia ipsius substantiali in cœna.*
- II. *An rectè dicatur Christum in cœna verè & substantialiter adesse per communicationem idiomatum, hoc est, secundum diuinitatem, non autem secundum humanam naturam assumptam.*
- III. *An corpus Christi exhibeatur in cœna corporaliter, an vero tantum efficaciter secundum virtutem & efficaciam, non secundum substantiam.*
- IIII. *An corporalis manducatio sine spiritali prosit, vel obsit magis.*
- V. *An caput sextum Ioannis rectè referri possit ad corporalem manducationem in cœna.*

An

VI. *An κοινωνια apud Paulum 1. Corint. 10 sit intel-
ligenda non tantum de fructu & efficacia, sed potius
de substantia corporis Christi.*

VII. *An etiam mali & impij corpus Christi verum,
& sanguinem eius verum percipiant.*

VIII. *An fides dantium vel accipientium faciat
sacramentum, vel potius sola institutio & verba
Christi.*

IX. *An adoratio Christi presentis in caena sit ap-
probanda.*

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

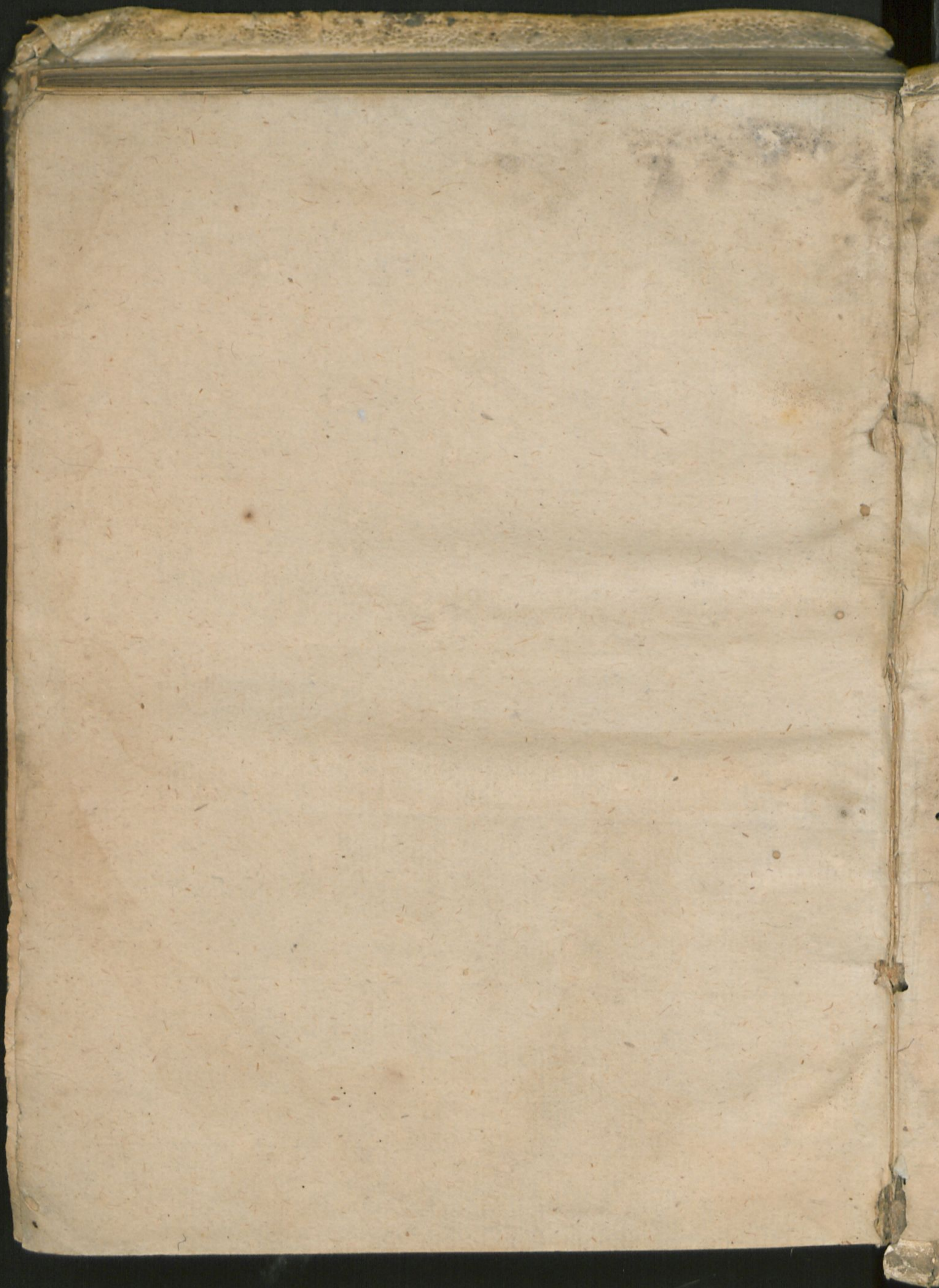
D. Andrea Malcollo

Faint text, possibly bleed-through or a secondary stamp, located at the bottom of the page.

47 13/a, 2

AB: 47 $\frac{13}{a, 2}$

S. 6.

ULB Halle 3
002 692 066

192

PROPOSITIONES
DE VERA, REALI ET SUB-
stantiali presentia Corporis & Sanguinis IESU
Christi in Sacramento Altaris, de quibus Deo Pa-
tre per Christum verum liberatorem nostrum, vir-
tute Spiritus sancti dante & gubernante, Præside
reuerendo & clarissimo viro, D. Andrea Musculo,
S. Theologiæ Doctore et Professore Academiæ Fran-
cofordianæ, & Ecclesiarum Marchiæ Superinten-
dente generali, pro licentia accipiendi gradum
Doctorum in Theologia, in publica
disputatione responde-
runt,

D. Christophorus Cornerus, S. Theolo-
giæ Professor.
D. Christophorus Albinus, Hebrææ lin-
guæ Professor.
D. Ioannes Hedericus.
D. Thomas Brendike,

Die X. Septembris.

Francofordiæ ad Oderam, Anno 1573.